

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan zvečer, izmed sedeža in pravnike, ter velja po počti prejemcu na avstro-ogrsko deželo za vse leta 25 K., na poi leta 18 K., na četr leta 6 K. 50 h. na en mesec 2 K. 20 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vse leta 24 K., na poi leta 12 K., na četr leta 6 K., na en mesec 2 K. Kdor hodi sum peni, plača na vse leta 22 K., na poi leta 11 K., na četr leta 5 K. 50 h. na en mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dežele tolke vred, kolikor znaka poštinska. Na avto-ogrskem istodobne spredavanje naredilna se ne izira. — Za oznanila se plačuje od petek-nato po 12 h, če se oznanila trikrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat. — Dopravni so javni in državni. — Recepisi se ne vratajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knabevih ulicah št. 6, in sicer urovanljivo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagevolje pošiljati narečnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

"Slovenski Narod" telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

"Narodna tiskarna" telefon št. 85.

Ped Schwarzem.

Se kravijo rane, ki jih je zadal novi deželnji predsednik slovenskemu narodu v Medvodah in že se pravljiva pod njegovo egido politična oblast v Radovljici na novo nasilstvo proti našemu ljudstvu. Kraj, katerega si je v to svrhu izbral, so občinane — Jesenice.

Kaj se je pa zgodilo?

Komisar Schittnig je prišel nedavno k županstvu občine Jesenice ter med drugimi nešlanostmi, katere je tam samostojno počenjal, kritiziral tudi volilni imenik, esobito pa vse v preteklosti volilni imenik II. volilnega razreda, v katerem je zabilježenih 24 volilcev, ter dal miglaj, da bo že stvar politične oblasti, storiti tu potreba korake. S temi besedami, katerih se tudi zdijo nedolžne, je pa mnogo povedeno in naša stvar je, se brigati o pravem času, da začetimo pravice, katere nam gredo po vsakem pravu.

Stvar je namreč na Jesenicah ta, da se je v zadnjem volilni dobi nastalo na Jesenicah dvoje tujih podjetij. Podjetje Gross & Comp. je prevzelo gradbo predora iz Hrušice v Rožno dolino skozi Kepo, podjetje Madile & Comp. pa gradbo proge Jesenice Bohinj. Oba podjetja, ki sta delali v največjem stilu, pladali sta tudi temu primeren davek. Če se vravnunjo vsi davki teh podjetij z dokladami vred, ki pa še do danes niso predpisane od davčnega urada, da davčna moč občine Jesenica leta 1905, razdeljena v tri dele, sledi razpozicijo trem volilnim razredom: Prvo tretjino pokrije desna Kranjska industrijska družba in podjetje Gross & Comp. Tretjo tretjino pa Madile & Comp. z ostalimi davkoplačevalci cele občine.

Občinski volilni red ima sicer natanke določbe glede I. volilnega razreda, kjer pravi, da mora biti v tem razredu najmanj dvakrat toliko volilcev, kakor je treba voliti odbornikov in namestnikov. Za drugi razred pa pravi kratko, da so volilci

tega razreda oni, ki pokrijejo drugo tretjino celega davka.

Te pomembnejšive določbe pridejo od tega, ker kranjska dežela ob času, ko se je sestavljala njen občinski volilni red, ni dala v nobeni občini povoda, da bi takratna zakonodajalna mogočnost natančnejše določbe tudi za take slučaje, ko se nakupijo v kaki kmetski občini tako podjetja, da pokrijejo samo njih dva že dve tretjini skupnega davka.

Na Češkem in, drugih deželah, kjer je industrija in veletrgovina od nekdaj bolj razvita kakor pri nas, prisetili so se dostikrat taki slučaji, kakor pred kratkim na Jesenicah. Zato pa tudi pravi § 16. volilnega reda za občinske odbornike na Češkem: da se mora vzeti od ostalih davkoplačevalcev toliko število v II. volilnem razred, da znaša njih število dvakrat toliko, kolikor je treba voliti odbornikov in njih namestnikov, ako bi II. razred po sestavi I. razreda, osirajo se na razdeljenje ostale veote skupnega davka, ne znašaš že sam ob sebi najmanj dvakrat toliko volilcev kolikor je odbornikov, in namestnikov za en razred. — § 15. istega reda za Bukovino pravi, da se mora, skoči bi opravičeni volilci enega izmed razredov ne znašali dvojno število odbornikov in namestnikov za en razred — doštevi v to svrhu toliko volilcev iz naslednjega imenika, kolikor jih je treba, da se doseže to število. — § 15. istega reda za Prešernsko pravi: Če I. volilni razred v občinah s 300 ali manj opravičenimi volilci ne obstoji iz najmanj trikrat toliko, v občinah s 301—600 opravičenimi volilci ne iz najmanj 5krat toliko, končno v občinah z več kot 1000 opravičenimi volilci ne iz najmanj 6krat toliko opravičenih volilcev, kolikor se ima voliti odbornikov in namestnikov, se mora dopolniti ta razred z naslednjimi davkoplačevalci izkazava, da se to število doseže. Isto velja tudi za II. volilnirazred,

Tako natančne določbe se najdejo v občinskem volilnem redu dežel, kjer

od nekdaj evete industrije, ne najdejo se pa na Kranjskem, kjer do danes ni bilo prilike postavite takim slučajem prilagoditi, kakor se ravno danes vrši na Jesenicah. Podjetje Gross & Comp. bo v kratkem že zapustilo jesenško občino, podjetje Madile za leto 1906. sploh nobenega davka v občini več plačalo ne bo, — politični oblasti v Radovljici se pa mudi — silno mudi, da se še o pravem času vrše občinske volitve, dokler so še tuje tu, da se jesenškim domačinom, osobito pa narodno-napredni stranki na Jesenicih, po domače rešeno — zgago dela. Komisar Schittnig je naglašal, da bo etalo okrajno glavarstvo v Radovljici na tem stališču, da se glede II. razreda interpretirajo določbe občinskega volilnega reda dobesedno in praktično izvedejo. Na ta način bi bile volitve v II. razredu iluzorične in tvrdka Gross & Comp. imenovala bi vse odbornike in namestnike II. razreda. Kako in kdaj da misli komisar Schittnig posebi v avtonomne posle občine, da to urešniši, si težko predstavljam, ali dogodki v Medvodah so nas poslušali, da je danes na Kranjskem vse mogoče, tudi nasilstvo, od strani politične oblasti. Ako tvrdka Gross rekomira, da se ji vpiše ves davek tudi nepredpisani: dobro! Zato pa bo vseeno ostalo 24 volilcev v imeniku drugega razreda in komur ni prav, ima prostot pot k pritožbi proti volitvam. Da bi pa politična oblast ob času volitev z nasilstvom »ščuvaja zakone«, katerega ima po zdravi pamet interpretirati proti temu, je treba pravočasno storiti vse mogoče korake. Razburjanje je radi tega na Jesenicah velikansko in kakor čujemo, bo občinski odbor odpeljal deputacijo k dež. predsedniku Schwarzu, katerega bodo naprosila, da pouči okrajno glavarstvo v Radovljici o tem, kar je absurdo in nasilno. Bodemo videli ali so resnične besede gospoda Schwarza: »Delajmo tako, da nas bo ljudstvo ljubilok!«

Državni zbor.

Na Dunaju, 17. dec.

V včerajšnji seji se je zaključila debata o proračunske provizoriju. V ponedeljek bo zadnja predbožična seja, v kateri se rešijo vse manjše zakonske predlage.

Včeraj je govoril o proračunski debati najprej posl. Pitacco (Italijan), ki je izjavil, da bodo italijanski poslanci odklonili proračun, ker vlada povsod zapostavlja Italijane ter že ni nujno izjavila glede avtonomije Južne Tirolske.

Posl. grof Stärgh se je kako previdno izrekal proti volilni reformi, naglašal pa je potrebo sloge med kralj in Madjari ter med Avstrijo in Ogrsko.

Posl. Wolf se je izrekal za volilno reformo, ker je vse preskrbljeno, da ne bodo Nemci imeli manj mandatov kot dosedaj. Potem je napadel justično ministrstvo, češ, da na Češkem zapostavlja Nemci ter kritikoval naučnega ministra zaradi imenovanja profesorja Dvořaka. Odgovarjala sta mu takoj justični in načini minister.

Posl. Straucher je zahteval ustanovitev višjega sodišča za Bukovino v Črnoevih.

Govorila sta še glavna govornika Stein contra in Gorski proti, nakar je bil proračunski provizorij v drugem in tretjem branju sprejet. Proti so glasovali Italijani, Vsenemci in socialni demokrati, dokid so se veleposestniki odstranili.

Istotako se je sprejel zakonski načrt o trgovinski pogodbi z Italijo.

Koncem seje so predlagali kršč-socialisti, naj se uvede za vse avstrijske podanike uradna legitimacija knjižice s fotografijo. Te knjižice naj bi nadomestovale vojaške in delavske knjižice, potne izkaze itd. Tudi volilnih imenikov in volilnih legitimacij bi ne bilo potem več treba, ker bi se vsek volilec pripustil na voliče s tako legitimacijsko knjižico.

Novi tiskovni zakon.

Dunaj, 17. decembra. Tiskovni odsek sprejme takoj po novem letu novi tiskovni zakon. V državnem zboru se nato baje ne bodo dešale sprejetju nikake ovire. Vsada sama pridrža na to, da se zakon uveljavlja že v letu 1906, a to posebno z ozirom na nove volitve, ki se bodo izvršile na podlagi splošne volilne pravice, pri čemer pa je potrebna prosta kolportaza.

Kriza na Ogrskem.

Budapešta, 17. decembra. Danes je bil ministrstvo vset, ki je sklepal o odločilnih nadzorih; sklepi se javnosti še prikrijo.

Pri zadaji avdijonci Fejervaryja in Lukacsja se je dovolilo, da vlada ne začne mirovnih pogajanj, dokler koalicija ne pravi v komitatih reda ter prizavi zakonom veljave. Kronska se ne more pustiti premagati po koaliciji. Deklarirajo aristokratje pasivno rezistence, mora ostati vlada ponosna in neupogljiva.

Dogodki na Rusku.

Vojaški punti in upori.

V Petrogradu se polk telesne straže začne nova punta. Pridružila sta se še dva druga bataljona. Vojakom so pobrali vse patrone ter jim pustili le puške. — V Bohrijsku so se spustile tri stotnine in le z zvajo so vojakom odvzeli puške. — V Kišenevu se je spustila celo garnizija. Puntarji so spodili častnike, hodijo z rdečimi zaставami po mestu ter skupno s sodržem plenijo hiše. Mestni beže. — V Piatigorsku se je spustil polk ter si izvoli svoje častnike. — Po celi južni Rusiji se punta vojaštvo. Generalni štab v Petrogradu je odpustil 440 častnikov, ki niso zanesljivi. Podčastniki vseh polkov so si ustavili zvezzo, ki ima v svojem političnem programu tudi splošno volilno pravico. — V Rostovu se je spustil grenadirske polk. Poveljnik je odstavljen, a puntarji so poveljstvo

LISTEK.

Slovensko-nemška meja na Štajerskem.

Kulturno zgodovinski in narodopisni doneski.

Nabral A. B.

(Konec.)

Slovenski pregled.

Marsikom se bode moj opis zdel meda dolgočasen, ker je poln števil. Toda te številke nam morajo biti tako ljube in žive, kakor so ljube in žive bankirju številke njegovih blagajniških knjig. Kakor namreč njemu govorite te številke o prometu v njegovem blagostanju, govorite tudi številke na ljudskem gibanju o aktivih in pasivih v našem narodnem obstanku. Sicer pa, kakor sem opetovano poudarjal, za Slovenske številke o ljudskem štetju niso zanesljive, temveč v splošnem preveč pesimistične. Vendari si na podlagi teh številk in lastnega opazovanja lahko napravimo bilanco o našem življenju ob jekovini meji. Sobotata, Arvež, Gomilica, Apače in deloma tudi Spielfeld so za slovenstvo izgubljeni, dasi

so ti kraji pred polstoletjem bili še vsaj po polovici naši. O Sv. Lovrencu niti ne govorimo več. Zdržati, oziroma rešiti pa bi se še dale župnije Sv. Jurij, Pernice, Kaplja, Sv. Duh, deloma Lučane in prekmurske vasi. Pri prvih dveh župnjah je to tem lagje ker sta pod lavantinsko škofijo. Ostale bi bilo mogoče rešiti le, ako bi se priklopile lavantinske škofije ter dobile vsaj nekaj slovenščine v šole. Na tako priklopitev pa skoraj nismo mislili, ker je znano, koliko bojev je bilo treba, da se je leta 1859. delila sekovska škofija.*

In takrat smo imeli škofa S. lomščka, ki je vključil svoji verski ozkoršnosti vendar bil vnet rodoljub. S kako neustrašenostjo so takrat šli slovenski duhovniki v boj, dokazujejo posebno dopisi v "Sloveniji". Tako je pisal leta 1849. neki duhovnik pod naslovom "Kaj bomo mi slovenski Štajerski sekovske škofije začeli?" . . .

* Do leta 1859. je sekovska (graška) škofija obsegala na Spod. Štajerskem slednje dekanije: Maribor, Marnberg, Sv. Lenart v Slovenskih Jareninah, Hoče, Slivnica, Ptuj, Zavrž, Velika Nedelja in Ljutomer.

In ravno glede Šolstva nam je graška škofija največ škodovala, in sicer ne samo škof s svojimi nemškimi duhovniki, temveč tudi slovenski duhovniki kot slepi škofovi klečeplazi. Tako je n. pr. izdal slovenski dekan pri Veliki nedelji kot okrožni šolski ogleda na podrejene Šolske predstojnike sledično okrožnico: „Das hochwürdigste f. b. Seckauer Ordinariat hat unterm 31. Oktober 1849 Z. 2454 folgendes anherranert: Diejenigen Lehrer, die im abgewichenen Schuljahre die Betreibung des Unterrichtes der deutschen Sprachlehre zur Unzufriedenheit der Eltern (?) mehr oder weniger vernachlässigt haben, sind im Namen des Ordinariates zur diesjährigen Schuldigkeit umso mehr zu ermahnen, als dieses in ihrem eigenen (?) Vortheile liegt, und dermalen keine neuen Gesetze diesfalls erlassen sind, so wie auch die nöthigen Schulbücher in windischer Sprache mangeln.“ Siepa pa je graški ordinariat zanemarjal svojo dolžnost glede šol. Po takratnem zakonu bi moral vsako leto obiskati vse šole, a do leta 1827. do 1850. ni bilo graškega škofa v slovenske šole.

Dandanes škofje sicer nimajo vpliva na šolo, a tajiti se vendar ne dă, da je graško škofijstvo velika ovira razvijtu slovenskega naroda. Duhovniki, ako so tudi Slovenci, morajo biti polnomna indiferenti, sicer jih škof na vsako nemškarsko ovadbo prestavi med trde Nemce. Vsega občudovanja in spoštovanja so tedaj vredni tisti duhovniki, ki na mejah vkljub temu še niso odrevneli za našo narodnost.

Dasi je leta 1845. solnograški nadškof izrekel: „Odkar ne dava več sv. Duh čudovitega daru jezikov, se ne smejmo vernim nariniti pastirji katerih jezikov ne razumijo,“ jo sekovski škofji posvetil trdega Nemea Rauchera za škofa, dasi je njegova škofija imela nad 200.000 Slovencev.

Ako bi se moglo kdaj res izpolnitni Račovo prorokovanje, da graško škofijstvo prepusti Kapljo in Sv. Duh lavantinski škofiji, kakor je baje obljubil svoječasno graški škof, ponudila bi se lahko Gradcu v zameno. Sobota, ker lavantinski škofji bo tak primanjkovalo za to župnijo nemškega duhovnika, ki ga pa bodo ponemčeni Sobotčani prejali s slej zahtevali.

Nasprotne pa bo graški škofiji

poverili posebnemu odboru 20 vojakov. Tudi astrahanski polk se je pridružil puntarjem.

Carigrad, 17. decembra. V Carigrad je pribelalo iz južne Rusije in Krima nad 4000 oseb. Ravnateljstvo bagdadske železnice naseli begune ob železni.

Položaj v Rigi.

Varšava, 17. decembra. Vataši so napadli kolodvor, zvezali uradnike ter odnesli blagajno.

Berolin, 17. decembra. Nemški konsul v Rigi je brzojavil svoji vlasti, naj takoj pošljo vojne ladje v obrambo nemških podanikov v Rigi. Do tedaj pa so Nemci v Rigi opozorjeni, da v skrajni sili pribelje na konzulat.

Vstaja v nemški Afriki.

Berlin, 17. decembra. Nedavno se je oficijalno razglasilo, da je vstaja v nemški Afriki končana. Ravnakar pa je morala vlada priznati, da se vstaja še nadaljuje, da je treba zopet poslati v Afriko novih čet ter dvolititi naknadnega kredita 30 milijonov mark. Pri vsem tem je pa le kakih 10000 nagnih divljakov bres topa, oboroženih večinoma le z lokom, ki delajo Nemščini toliko preglavje. Ko Angleži niso mogli tako premagati 80.000 Burov, ki pa so imeli moderno topništvo, so se jim v Nemčiji posmehovali.

Dopisi.

Iz Šmarije. Ozi individualum, kateri smeši in zafrkuje tukajšnjega šolsko vodjo v »Domoljubek« št. 13, naj pazi, da sam ne postane blazno šleveče. Ker pa v dopisu dvomi, je li bilo dopustno, da se je razpadla, docela gnila ograja pri šolskem vrtu odstranila; zato naj pove tudi, je li bilo dopustno, da je lansko leto mežnar staro lesovje z zvonikov strehe vso v peč zmosil in to brez vprašanja cerkevih ključarjev? Vprašamo ono petelinsko osebo, kdo je zanesel toliko preprirov v Šmarijo? Kdo je po »Slovencu« legal, da je šolski voditelj prepovedal, da pošti šolskim otrokom odjemati privatna pisma za starše, česar posledica je bila, da je dr. Šusteršič v državnem zboru stavljal glede tega lažljivo interpolacijo? Kdo je, ki noče svoje zmote pripoznati, v časnikih laži preklipati in vsled krivčnih napadov na šolsko vodjo, njega odpuščanja prositi? Ali je dopustno tudi, da v svoji zmoti še vedno ponavlja napade, akoravno ga nadučitelj v miru pusti? Kako, da ta nervozne ne opazi sam nad seboj svojih grešnih napak in smeti pred svojim pragom, katerih ima mnogo, mnogo? Ne more se zamolčati tudi, da je znani dopisun s svojimi umazanimi napadi po »Slovencu« in »Domoljubku« na ravnost rečeno pohujšal nadučitelja; kajti ta nikdar ni misil, dokler se ni sam uveril, da znajo ljudje blagosloviljenega stanu toliko pristno lagati. In taki hočejo imeti vsak dan Boga v rokah? Sramota za blagosloviljeni stan!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. decembra.

— **Osebne vesti.** Davčni praktikantje gg. Franc Predalič, Miroslav Pavlin, Fran Jenko, Rudolf Primac, Fran Prezelj, Viktor Dolenc, Ludovik Kocjan, Viljem Kobal in Ivan Kučar so imenovani provisoričnim davčnim pristavom ad personam.

— **Plantan im Gautsch.** Pri razpravi o proračunskem provizoriu je imel posl. Plantan velik govor, v katerem je jedrnato in energično razpravljal o raznih aktualnih zadevah. Priobabil domo ta imenitni in rečki govor doslovno po stenografičnem zapisku. Posl. Plantan je s tem svojim govorom hudo raskazal ministarskega predsednika Gauscha, ker je bresobirno razkrinkal njegovo politiko, ožigosal njegovo neodkritost in zvišajnost ter premembo sistema, ki jo je izvršil na Kranjskem v prid klerikalcem. Če je Gautsch misil, da bomo napredni Slovenci na Kranjskem mirno in vdano prenašali njegovo početje, ga je posl. Plantan poučil, da je v veliki smoti Gauscha so Plantanova izvajanja tako v živo zadela, da je takoj vstal in odgovarjal. Ali kako je odgovarjal! Na vse te ostre Plantanove obtožbe o njegovi zavratni politiki, o žolstvu, o Rismanjku itd., ni mogel ničesar odgovoriti. To je vse mirno vtaknil. Le na dve točki Plantanovega govora je ministarski predsednik odgovarjal, a tako, da je samega sebe osmešil. Plantan je omenjal vrhok odstopa bivšega naučnega ministra Hartla. Javna tajnost je, da je Hartl odstopil zaradi slovenskega vseučilišča. Kakor znano, je Gautsch dr. Šusteršiča kratkotomno ven vrgel, ko je prišel intervenirat zaradi slovenskega vseučilišča. Kmalu potem je Hartl v javni seji pristojnega odseka dosti obvezno obljubil svoječasno ustavitev slovenskega vseučilišča. Nemeji so zaradi tega zagnali velik krik in vik in poslali so posebno odposlanstvo do Gautschu in ta je odposlanstvo hitro potolažil, češ, da Hartlove besede ničesar ne pomenujo. »Neue Freie Presse«, ki je vendar glavni Gautschev organ, je samo povedala, da je to vrhok Hartlovemu odstopu. Gautsch pa je imel pogum trdit, da to ni resnično. Če »Neue Freie Presse« ni pisala resnice, zakaj je pa ni Gautsch takrat dementiral, ko se je oglasila? In če to ni pravi vrhok Hartlovemu odstopu, zakaj pa Gautsch ne pove pravega vrhoka? Njegov izgovor, da je stvar deliktna in osebna, pač ne velja, kvedem za slučaj, da ima vrhok prikrivati resnice in se bati javnega mnenja. Druga točka, na katero je Gautsch odgovarjal, se tiče deželnega predsednika Schwarza. Gautsch je trdil, da sta gg. Schwarz in Chorinsky popolnoma nepristranska uradnika.

To je lahko trditi — ali že v teh tednih, kar sta gg. Schwarz in Chorinsky na Kranjskem, sta z dejani pokazala, da vločeta z vsemi močmi na klerikalno stran in teh dejanj ne bo Gautsch utajil. Toda Gautsch ima pogum, da vse taj, kar mu ni všeč. Povspol se je celo tako daleč, da je trdil, da je gospod Schwarz slovenskega jesika popolnoma zmožen. To je že preneumno, saj smo se v dež. zboru prepričali, da g. Schwarz le z največjo težavo slovensko žita. Gautscheva jesa, ki odseva iz njegovega govora, nam je najboljši dokaz, kako velik uspeh je dosegel posl. Plantan. »Slovenec« seveda piše, da se je Plantan blamiral, ali tako piše ta list vselej in o vsakem naprednem poslanec. Če se je Plantan blamiral, naj »Slovenec« ponatisne Plantanov govor, da se bodo »Slovenčevi« brali nad to blamažo delektirali. »Slovenčevi« brali bi bili gotovo jako hvaležni za takoj uslugo. Ali »Slovenec« jim je vendar ne bo izkazal, ker se ravno Plantan ni blamiral, pač pa je dal tudi klerikalni stranki v svojem govoru take zaučnice, da ji kar v učnih zveni.

— **Šusteršič in Berce.** Govor poslance Plantana je razburil tudi Gautschev slovenski laki, a ko je Plantan še pojasnil sorško afero, tedaj je postal dr. Šusteršič božasten in je začel tuliti. Ker ni mogel nič stvarnega oponanti na Plantanova izvajanja, ker ni bil v stanu niti pameinega in tehnega povedati, je psoval župnika Breca. Tak subjekt, kakor je dr. Šusteršič, se je osmeličil častivrednega župnika Breca v parlamentu psovati, da je lump in gauner. Seveda je imel Šusteršič tak pogum le, ker ve, da ga varuje poslanska imuniteta. Kaka podlost je, psovati na tak način v parlamentu odsočnega človeka, ki se ne more odgovarjati in tudi pred sodiščem ne more iskatki zadoščenja, tega pač ni treba pojasniti. Samo kak Šusteršič ali kak klerikalec enakega kalibra je v stanu tako postopati. Šusteršičeva infamija je zbudila celo med popolnoma neprizadetimi ljudmi tako ogorčenje, da jo je Šusteršič pošteno skupil in je zlesel pod klop kakor teven pes. Parlament pač ve, da ima Šusteršič od žlindre umazane roke in poklical mu je to v spomin na tak način, da Šusteršič tega ne bo tako kmalu pozabil. V obrazu so mu metali žlindro, da je bilo veselje in padla je beseda »Sie Doctor Žlindra, sind selbst ein Gauner.« In dr. Šusteršič? Ali je zahteval zadoščenja? Ne, v taknil je tihio in ponizno tega »Gaunerja«, še graje ni zahteval, kar pač zadosti govor.

— **Vseslovenska zveza.** Najuglednejši ruski list »Rus«, svobodomiselno rusko glasilo, pričuje te dni poziv na vse Slovane, naj osnujejo »Vseslovensko zvezo«, ki bi naj imela

svoje središče v Petrogradu in ki bi naj delovala za bratko vzajemnost, slogan in ujedinjenje vseh Slovanov. »Rus« naglaša, da je sedaj, ko se je Rusija redila robskih okov, napočil čas, da se prične delovati na rešitev slovanskega vprašanja. List pozivlja posameznike in vse slovanske korporacije, ki jim je predlog, da se osnuje »Vseslovenska zveza«, simpatičen, da se prijavijo uredništvu lista »Rus« v Petrogradu, Mojka št. 32 in mu pošljejo svoje tozadne nasete.

— **Smočeva hudebita.** Medvedski župan Smoč je tožil učitelja Grmek na sodišču v Škofiji Loki, da pretepava otroke do krv. Obravnava je pa pokazala, da se je župan Smoč enkrat prav delno našagal, zato je bil Grmek oproščen, Smoč je pa dobil dolg nos. Pravijo, da se mu v kratkem še pojedeljša.

— **Učiteljica Schitnik na Jesenicah.** Hiti na pomoč nemškemu tistarzu zvezi Zabukovec-Luckmann. Čudno se nam zdi, odkod prihaja navdušenje te nemškatarske goske za nemščino, ko je vendar učiteljica na slovenski šoli. Morda pač v zahvalo, ker je umazano perilo njene sestre Pavle ostalo neoprano od slovenske strani? Tej naduti ženski povemo, naj le prav ponizno hodi po slovenskih Jesenicah!

— **Premeščena.** Je na lastno prošnjo poštarica Roza Černovšek iz Ljubnega v Braslovče.

— **Slovensko gledališče.** Iz pisarne »Dramatičnega društva« se nam piše: V torek, dne 19. decembra se ponavlja opereta »Cigan in baron«. — V sredo, dne 20. decembra pride na vrsto noviteta »Carjev kurir«, opremni igročki, ki ga je napisal R. Eleho po J. Vernovem romanu »Mihail Strogov« in v slovenščino prevedel g. Kobal. Snov je vseta iz ruske zgodovine. Ivan Ogarev, bivši carski polkovnik, je bil od velikega kneza v Irkutsku radi nevarnih spletk degradiran in poslan v Sibirijo. Od tam je ušel, se podal že Ural in Krigizom. Tam je spuntal vse nomadne narode. Podal se je v Turkestan, kjer je pridobil v pomoč Tatare. Tatari in Krigizi so se podali v mogočnemu številu proti Irkutsku. Ivan Ogarev se je nameraval osebno maščevati nad velikim knezem. Car je to izvedel ter je poslal kapitana Strogova s pismom v Irkutsk. Pismo je imel obenem izročiti Velikemu knezu. V pismu je arvaril Valikoga kneza pred Ogarevom in mu naznani, da mu pošlje vojne dečete v pomord. Strogov je prilezl navlje velikim oviram v Irkutsk v skrajnem času ter je preprečil izdajstvo Ogareva, ki se je Velikemu knezu predstavil kot carjev sel s pismom, ki ga je na potu vzel Strogov. V igroku nastopita veleslabavna vojna poročevalcev, namreč angleški in francoski, prikazani s sarkoplovo smršči sarkoploves ter se predočuje sploh mnogo veleinteresantnih dogodkov. V tej igri nastopi vse dramatične osebje ter moški in ženski operni zbor. Sodeluje tudi godba 27. pešpolka. Gospod režiser Lier poje par kupletov.

— **Slovensko gledališče.** V soboto se je mesto operete »Ci-

gan barone« pelo v tretji Rossinijeva komična opera »Brives seviljski«. S predstavo smo bili to pot zadovoljni tako s solisti, kakor tudi s godbo in zborom, ki je samo pri prvem nastopu nekoliko negotov. Vsi solisti so bili izvrstno disponirani, da je bil učitek, jih poslušati. Zlasti se je to pot odiškoval g. Oršelski, ki je pol z izredno vervo, duševno in umetniškim poletom. Z njim sta se uspešno kosa gospis Rindova in g. Ouředník, da smo v zadregi, komu izmed teh treh bi prisodili lovorjeven vesne največjega uspeha. G. Ranek je s svojo komično igro izvrstno zabaval občinstvo, takisto tudi gosp. Betetto, ki je bil kot Basilio izvrsten tako v petju, kakor v igri.

— **Spočno slovensko žensko društvo.** je priredilo včeraj popoldan v svojih druščenih prostorih priateljski sestanek, katerega se je udeležilo prav veliko število članic. Predaval je gospa Franja dr. Tavčarjeva o Karlovinih varih na Češkem. Gospa je z ljubezniškim humorjem in živim temperamentom opisala svoje potovanje preko Dunaja, Plzna, Marijineh varov v Karlove var, o katerih je govorila obširno ter je opisala plastično življenje tega nemško nacionalnega mesta, ki je polno krasnih nasadov in parkov, lepih modernih stavb, vprav velikomestnih izložb ter znatenih spomenikov in cerkv. Mudila se je pričravanju mnogočtevnih tovaren za steklo in porcelan, ter govorila o raznih narodnih ženskih tipih, ki se shajajo v Karlovinih varih. Vse predavanje je bilo prav instruktivno; poleg tega pa vzbudilo razne humoristične opazke g. predavateljice, ki je govorila gladko in zavabno na izust, mnogo smeha in zabave. Ga. dr. Tavčarjeva je žela prav gorko priznanje. Topla želja vseh druščenje je, da se nedeljski sestanki s kratkimi predavanji tudi po Božiču še nadaljujejo.

— **Obdarovanje ubogih šolskih otrok.** mestnih ljudskih šol se je vršilo včeraj dopoldne ob 11. uri v telovadnici I. mestne dežele Šole Šolski vodja g. Gabršček je v svojem govoru omenjal, da je dobrodelni odbor požrtvovalnih in usmiljenih ljudjanskih gospa in gospodarjen letos že 39tič nastopil, da počaže svoje šolekolužnost do šolskih otrok. Na čelu tega odbora sta sestniki blagorodni gospod Ivan Murnik, ki je po vsled bolezni zadržan udeležiti se obdarovanja, ter plementa gospa Franja dr. Tavčarjeva. Njima je stal na pomoč lep zrog vrlih gospa in gospodarjen, ki so morale pač marsikod potkrati, da se more danes obdarovati 200 otrok. V imenu šol, učiteljstva in otrok se zahvaljuje govorilci za njihovo dobrodelnost, zahvaljuje se vsem dobrodelnikom, pred vsemi Kranjanci, ki je dala znatno vsoto 500 K v ta namen, zahvaljuje se vsem mladinojubom, ki so darovali toliko peciva za uboge otroke. Otrečen je učenjem v lepim vedenjem izkažejo hvaležnost svojim dobrodelnikom in dobrotnicam, starši naj jih pa navajajo, da postenejo dobrin in pošteni državljanji. Govornik se zahvaljuje za navzočnost gosp. deželnemu predsedniku Schwarzu in njegovemu sopru, gosp. zastopniku deželnega šolskega sveta Kalteneggerju, gosp. županji Ribarjevi ter soprigi dež. sestanki predsedniku, gosp. Lericu in njegovem operetu »Ciganci«.

bila vse vas četudi komaj za silo preskrbljena z vodo.

Že se je danilo, ko sta šla k počitku kot zadnja izmed vseh Juri in Komolja.

V isti noči so bili v taboru patrijarhove vojske v malem šotoru zbrani menih Dominik, vitez Simon Virko in Rajmundo. Virko je bil ranjen na nogi. Ležal je na slami in poslušal, kar mu je pravil Dominik o koncu bitke.

»Zdaj vlač v naši vojski obup je končal Dominik. »Vojnašča je izgubilo pogum, plemstvo se kar očitno zavezema za Jurja, čigar brez primerno junastva mu je pridobil vse area, legat je kar iz umu in ne ve, kaj bi storil. Že se čuje, da se obleganje opusti in da se armada razide.«

Simon je arditno planil pokonci a se vsled bolečin na nogi zopet zgrudil na svoje ležišče.

»Kaj pravite? Obleganje se hodi opustiti? Z ognjem in z mečem je treba uničiti vse, ki se nahaja v obzidju senožečkem in noben kamenni ne sme ostati na kamenu.«

»Ne razburjajte se, Simon Virko,« je smehlje se dejal Rajmundo. »Z

ognjem ne opravite ničesar in mečem tudi ne. Celo upanje, da smanjka obleganje vode, se je izjavilo. Moj vohun v Senožečah je ravnakar sporodil, da deli Juriju vodo med prebivalstvo. Kje jo jemlje, tega ne ve nihče.«

»Vse je zoper nas,« je dihnil Dominik in ježe stiskal zobe tako da se je slišalo škripanje »in vseleje je Juri vsega krv. Jurja Devinskega je treba zadeti in zmaga bo naša.«

»Da, da,« je dejal posmehljivo Rajmundo »ali težko je, priti Juriju do tega.«

»Ali ste že pozabili, kaj ste občali, gospod Rajmundo?« Dominik je bil spomnil obljub Rajmundo in naglo je stopil pred temnopoltega lastnika sužnje Zulejke. »Gospod Rajmundo, ali še veste, kaj ste govorili?«

»Kar sem obljubil, to sem pravljil ispolnit,« je s hladnim pogonom odgovoril Rajmundo.

»Potem, gospod Rajmundo, je čas, da izpolnite to svojo obljubo,« je vskliknil Dominik.

»Dobro; ali potem je tudi čas, da izjem, kako se mi bo moje delo plačalo.«

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

(Dalej.)

VII

Tretji dan po odhodu goriškega grofa Majnharda je vse patrijarhova armada naskočila Senožeče in vne se je strahovit boj, ki je trajal ne pretrgoma skoro ves dan. Juri se je s svojim vojaštvom bojeval s tisto hrabrostjo, ki jo daje človeku samo popolni obup. Ali je začelo solnce zahajati, tedaj je obup poletel dež napise in je zavladal med patrijarhovo armado. Vzlio veliki premoč je bil ostal ves napot že armado brez uspeha. Juri je bil vse njene napade srečno odbil